Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

**OPENBAAR**

**TER BESLISSING**

**Datum**
30 maart 2023

**Onze referentie**
IENW/BSK-2023/81343

**Opgesteld door**
Bestuurskern
Dir.Waterkwal teit en Grote Wateren
Stoffen en Waterketen

**Beslistermijn**
30-03-2023

**Bijlage(n)**
5

Aan Minister

nota

Toezenden RIVM rapport Waterbeschikbaarheid en opvolging moties

## Aanleiding

Het RIVM heeft onderzoek (Bijlage 02) gedaan naar de beschikbaarheid van voldoende winningscapaciteit om te kunnen voldoen aan de drinkwatervraag tussen nu en 2030. Ook hebben de Kamerleden Van der Plas en Minhas moties ingediend over het gebruik van ontzilting om te voorzien in de drinkwatervraag. Op 3 april zal het RIVM rapport gepubliceerd worden op de RIVM website. Met deze brief biedt u het RIVM rapport aan de Tweede Kamer aan, geeft u uw beleidsreactie op dit rapport en geeft u invulling aan de ingediende moties.

## Geadviseerd besluit

U wordt gevraagd in te stemmen met het verzenden van bijgevoegde Kamerbrief.

## Kernpunten

De noodzakelijke capaciteit voor de productie van drinkwater was in 2020 circa 1,3 miljard $m^3$ per jaar. Tussen nu en 2030 zal de drinkwatervraag in het hele land verder groeien. Met de huidige hoeveelheid drinkwater die de drinkwaterbedrijven kunnen leveren zal er een tekort gaan optreden van ongeveer 102 miljoen $m^3$ drinkwater per jaar. Regionaal kan dit betekenen dat drinkwaterbedrijven onvoldoende kunnen inspringen op piekvragen tijdens perioden van droogte. Ook is de levering van drinkwater voor nieuwe aansluitingen niet gewaarborgd.

Op grond van de analyse van het RIVM is het nodig op korte termijn acties te ondernemen om de drinkwatervoorziening te waarborgen. Daartoe wordt een Actieplan Leveringszekerheid drinkwater opgesteld door Vewin, IPO en IenW om de knelpunten aan te pakken en zo te zorgen voor de continuïteit van de drinkwatervoorziening.

Graag bij IPO en VEWIN kort op de bal zitten, dat het actieplan voldoende concreet wordt (dus dat duidelijk is wie wat op welk moment moet doen en er een tijdschema achter zit waarin de noodzakelijke acties op tijd gereed zijn)

Een alternatieve manier om drinkwater te produceren is het toepassen van ontzilting. De Kamerleden Van der Plas en Minhas hebben beiden moties ingediend om inzicht te krijgen in de mogelijke inzet van deze technieken om te voldoen aan de drinkwatervraag. Met deze brief geeft u invulling aan deze moties.

## Krachtenveld

De partijen betrokken bij de uitvoering van de Beleidsnota Drinkwater 2021-2027 (IenW, Vewin, IPO, VNG, UvW) zijn het erover eens dat de drinkwatervoorziening

gewaarborgd moet worden, en dat het daarvoor nodig is om op korte termijn te komen tot het genoemde gezamenlijke Actieplan.
Met het toezenden van deze brief informeert u de Kamer over het actieplan. De bestuurlijke afstemming hierover vindt plaats in het Bestuurlijk Overleg Water en moet nog plaatsvinden.



## Toelichting

*Politieke context*
In de Water en bodem sturend brief is het volgende aangegeven:
*"Nieuwe drinkwateronttrekkingen worden toegestaan mits ze duurzaam inpasbaar zijn, ook in relatie tot verdrogingsproblematiek en effect op bestaand gebruik. Voor de korte termijn krijgt het drinkwaterbelang daar waar nodig en onder strikte voorwaarde prioriteit, vanwege de leveringsplicht van drinkwaterbedrijven en de zorgplicht van overheden."*

*Motie Van der Plas (bijlage 03)*
Met haar motie verzoekt het lid Van der Plas het kabinet om te onderzoeken of en zo ja hoe het filteren van zeewater tot drinkwater in tijden van droogte mogelijk is.

*Motie Minhas c.s (Bijlage 04)*
Met de motie verzoeken de leden Minhas, Van der Plas en Van der Molen de regering te onderzoeken in welke mate ontzilting van zout water een rol kan spelen bij het op peil houden van de drinkwatervoorziening.

Technisch is het mogelijk om met behulp van ontzilting te voorzien in de drinkwatervoorziening. Het toepassen van een dergelijke techniek kent echter een aantal beperkende randvoorwaarden. Zo moet een oplossing gevonden worden voor de omgang met/lozing van de reststroom. Ook kent deze techniek een zeer grote energievraag in vergelijking met het gebruik van zoet water. Naast de beschikbaarheid van voldoende energie op het energienet, vergroot de hoge energievraag de kwetsbaarheid van het drinkwaterbedrijf voor schommelingen in de energieprijs. Het is dan ook aan de drinkwaterbedrijven om, in overleg met de (grond-)waterbeheerder, te bepalen op welke wijze en met welke technieken zij het drinkwater bereiden. U heeft hierin geen directe rol.

*Financiële/juridische overwegingen*
De drinkwaterbedrijven hebben op grond van de Drinkwaterwet de plicht om drinkwater te leveren voor huishoudelijk gebruik. Op grond van dezelfde wet hebben alle bestuursorganen de taak om bij te dragen aan een duurzame drinkwatervoorziening.

*Strategie*
Om op korte termijn tot aanvullende winningscapaciteit te komen, zullen mogelijk keuzes gemaakt moeten worden die strijdig zijn met het streven naar een robuust watersysteem. Deze strijdigheid is al benoemd in de Water en Bodem sturend brief en wordt nu wellicht al ingevuld. Een concreet voorbeeld kan zijn dat een grondwaterwinning waarbij zowel de grondwaterbeheerder en het drinkwaterbedrijf van mening zijn dat deze winning afgebouwd moet worden vanwege de impact op de omgeving, gedurende een langere periode in stand gehouden moet worden om aan de drinkwatervraag te voldoen. Dit kan in

potentie ten koste gaan van overige functies, zoals de omliggende natuur of landbouwgronden.

*Uitvoering en gevolgen voor de maatschappij*
Een drinkwaterwinning heeft altijd impact op de omgeving. Hetzij door grondwaterstandsdaling, hetzij door gebruiksbeperkingen in de omgeving. Dit maakt dat het voor belanghebbenden vaak de voorkeur heeft dat een winning elders gerealiseerd wordt. Voor schade als gevolg van de onttrekking van grondwater is er een schadevergoedingsregeling.

Vanwege de beperkte beschikbaarheid van drinkwater heeft Vitens op diverse plekken al de aansluiting van bedrijven op het drinkwaternet moeten weigeren. Uit het RIVM rapport blijkt dat de vanzelfsprekendheid in Nederland dat er altijd voldoende drinkwater uit de kraan komt onder druk staat.

*Communicatie*
Er zal met DCO een communicatielijn worden opgesteld. Er is veel interesse vanuit de pers voor dit onderwerp.

*Voorgaande ontwikkelingen en alternatieven*
Op 21 april 2022 heeft u Kamervragen beantwoord van de leden Minhas en Peter De Groot over een bericht van de Vewin dat de waterbeschikbaarheid onder druk staat (Bijlage 5). Daarin wordt ook melding gemaakt van het onderzoek dat met voorliggende kamerbrief wordt aangeboden.

*Duurzaamheid*
Het is waarschijnlijk zo dat de opties die op korte termijn gerealiseerd kunnen worden om te voldoen in de drinkwatervraag, opties zijn die het (grond-) watersysteem zwaarder belasten dan gewenst is ten behoeve van het bereiken van een robuust watersysteem.

**Informatie die niet openbaargemaakt kan worden**
Niet van toepassing.

## Bijlagen

| Volgnummer | Naam | Informatie |
|---|---|---|
| 01 | Kamerbrief aanbieden rapport RIVM Waterbeschikbaarheid en toepassen ontzilting | Kamerbrief waarmee het RIVM rapport wordt aangeboden aan de kamer en de 2 moties over het toepassen van ontzilting worden afgehandeld. |
| 2 | RIVM Rapport 2023-0005 Waterbeschikbaarheid voor de bereiding van drinkwater tot 2030. Knelpunten en oplossingsrichtingen | Het RIVM rapport waarin de opgave voor de drinkwatervoorziening voor de periode tot 2030 wordt beschreven. |
| 3 | Motie 32600 XII 32 Van der Plas | Onderzoeken of het filteren van zeewater tot drinkwater mogelijk is |
| 4 | Motie 32600 XII 15Minhas c.s | Onderzoeken in welke mate ontzilting van zout water een rol kan spelen bij het op peil houden van de drinkwatervoorziening |
| 5 | Kamerbrief antwoord op vragen van de leden Minhas en Peter de Groot | Over het bericht 'Vewin: drinkwater voor 900.000 nieuwe woningen niet zeker' |

**Datum**
30 maart 2023

**Onze referentie**
IENW/BSK-2023/81343

**Opgesteld door**
Bestuurskern
Dir.Waterkwal teit en Grote Wateren
Stoffen en Waterketen

**Aan**
Minister

**Bijlage(n)**
5